



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АПЕЛАЦИОНИ СУД У НИШУ
Гж2 - 494/17
14.12.2017. године
Н и ш

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У НИШУ, у већу састављеном од судија Добриле Здравковић, председника већа, Снежане Лазић и Зорана Стаменковић, чланова већа, у парници тужиље Д.Т. из Г, чији је пуномоћник М. Б., адвокат из К., против тужених Ј. Л. из Љ., са боравиштем у Ш., L. S., из Ш. и В. Р. из Љ., са боравиштем у Ш., које заступа пуномоћник Л. О., адвокат из К., ради утврђивања очинства, одлучујући о жалби тужених изјављеној против пресуде Вишег суда у Неготину 1П2. 3/17 од 04.10.2017. године, у седници већа одржаној дана 14.11.2017. године, донео је

П Р Е С У Д У

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужених Ј. Л. из Љ., са боравиштем у Ш., L. S., из Ш. и В. Р. из Љ., са боравиштем у Ш. и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Неготину 1П2. 3/17 од 04.10.2017. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиље, којим је тражила да се тужене обавезу да јој накнаде трошкове одговора на жалбу.

Образложење

Првостепеном пресудом, ставом првим изреке, одбијен је приговор тужених да је ствар правноснажно пресуђена, као неоснован. Ставом два изреке, одбијен је приговор тужених да је тужба поднета неблаговремено, као неоснован. Ставом три изреке, утврђено је да је Ђ. П. из Љ., рођен 03.06.1941.године од оца Ч. и мајке Б., а преминуо 15.08.2014.године у Н. у К. Д., природни отац тужиље Д. Т. из Г., са ЈМБГ ..., рођене 24.05.1959.године у Н., од мајке О. П., рођене Д., из Љ., рођене 18.02.1933.године, од оца М. и мајке Ц., а преминуле 30.04.2001.године. Ставом

четвртим изреке, обавезане су тужене да тужиљи на име накнаде парничних трошкова солидарно исплате износ од 272.300,00 динара, са законском затезном каматом почев од извршности пресуде до коначне исплате, у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

Против првостепене пресуде, тужене су благовремено изјавиле жалбу, са допуном од 09.11.2017.године, побијајући исту у целости, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужиља је дала одговор на жалбу са предлогом да се жалба одбије као неоснована, а првостепена пресуда потврди. Трошкове одговора на жалбу је тражила.

Испитујући првостепену пресуду у смислу чл.386.Закона о парничном поступку (“Сл. гласник РС” бр. 72/11; 49/13; 74/13; и 55/14), Апелациони суд је нашао да је жалба неоснована.

Побијана пресуда није захваћена битним повредама одредаба парничног поступка из чл. 374.ст. 2. тач. 1, 2, 3, 5, 7. и 9. ЗПП, на које овај суд пази по службеној дужности. Нема ни битне повреде поступка из чл.374.ст.2.тач.12.ЗПП, јер пресуда садржи потпуне, јасне и правилне разлоге о свим одлучним чињеницама, који нису у супротности са изреком и изведеним доказима.

Према утврђеном чињеничном стању, на коме првостепени суд заснива своју одлуку, мајка тужиље, О. П., рођена Д. (рођена 18.02.1933.г. а преминула 30.04.2001.г.) закључила је брак са сада пок.Ђ. П. (рођен 03.06.1941.г. а преминуо 15.08.2014. г.). Претходно је са њим живела у ванбрачној заједници у којој је рођена тужиља 24.05.1959.године у Н.. У изводу из Матичне књиге рођених за тужиљу стоје подаци само за мајку док име оца није уписано. Брак између сада пок.мајке тужиље и сада пок. Ђ. П. разведен је правоснажном пресудом Окружног суда у Неготину П.145/71 од 14.12.1971.године, на основу одредбе чл.53.ОЗБ, обостраном кривицом парничара и истом пресудом дете парничара ћерка Д. стара 13 година поверена је на чување и васпитање мајци О. П., а Ђ. П. – отац обавезан да плаћа издржавање у досуђеном износу. Правноснажном пресудом Општинског суда у Кладову П.621/65 од 27.01.1966.године, Ђ. П., као тужени, обавезан је да на име свог дела доприноса у издржавању мал. Д. Ђ. П. плаћа досуђене износе издржавања. Из образложења ове

пресуде произилази да је тужени сада пок. Ђ. П. делимично признао наводе из тужбе и то да је мал.тужиља заиста његова ћерка са заступницом О., код које се налази на издржавању и да он ничим не доприноси њеном издржавању. У том предмету изведен је као доказ извод из матичне књиге рођених за тужиљу из ког је утврђен њен датум рођења, што је наведено у образложењу те пресуде. У овом поступку одређено је извођење доказа вештачењем путем ДНК анализе одговарајућих узорака тужиље и тужених, од стране Института за судску медицину Медицинског факултета у Београду, ради утврђивања да ли је сада пок. Ђ. П. природни отац тужиље, те су странке биле у обавези да се у том циљу јаве у одређено време том Институту. Наведени Институт обавестио је суд да се тужиља одазвала позиву и дошла у заказаном термину ради вештачења од које су узета два бриса букалне слузнице. Тужена Ј. која је дошла није се сагласила да се од ње узму потребни узорци за ДНК анализу, па исти нису узети, а како ни остале тужене нису приступиле, вештачење није проведено. Тужене Л. и Б. су се преко пуномоћника у току поступка изјасниле да неће приступити ради оваквог вештачења. Министарство правде државе Д. доставило је извештај суду да достављање доказног материјала од стране државе Д., у вези обављене анализе узорака- исечака одговарајућих ткива, узетих за живота од сада пок. Ђ. П., који се чувају као архивски материјал у болници у Д., у којој је лечен, није покривено ниједним међународним споразумом закљученим између С. и Д., те је вратило захтев за достављање тог материјала, због чега ни ово одређено вештачење није ни могло бити проведено. Здравствени центар у Н., Одељење гинекологије и акушерства, доставило је извештај да не поседује документацију из 1959.г. нити гинеколошки картон о трудноћи и порођају за тужиљину мајку, нити такве податке поседује Историјски архив Н.. Из извештаја Матичне службе Н. утврђено је да је упис рођења тужиље у матичним књигама извршен на основу извештаја Градске болнице у Н. и да нема уписаног податка о оцу детета, као ни уписане забелешке о признавању очинства. Здравствени центар К. и Одељење за трансфузију изјаснило се да не поседује податке о крвној групи и Rh фактору за пок.О. Д. и пок. Ђ. П., а из извештаја центра Министарства одбране Н. да у картону сада пок.Ђ. за период одслужења војног рока нису уписани подаци о његовој крвној групи. Сведок В. Н. изјавио је да је зна да сада пок. Ђ. има ћерку из првог брака са сада пок. О., овде тужиљу, са којом се играо у његовој кући док су живели заједно.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом чл.7.ст.1.Конвенције о правима детета, чл.59.ст.1 и члана 205. Породичног закона, правилно одлучио када је одбио приговор тужених да је ствар правноснажно

пресуђена, да је тужба поднета неблаговремено и утврдио да је сада пок.Ђ. П. из Љ., преминуо у К. Д., природни отац тужиље.

Приговор правноснажно пресуђене ствари правилно је одбијен у смислу чл.359.ст.2.ЗПП, јер је утврђено да ни у једном другом поступку није вођен спор ради утврђивања очинства тужиље и да не постоји правноснажна пресуда о томе.

Такође, правилно је одбијен и приговор да је тужба поднета неблаговремено. Према чл.59.ст.1.Породичног Закона („Сл.гласник РС“ бр.18 од 24.02.2005.године), дете без обзира на узраст, има право да зна ко су му родитељи а чл.251. Закона прописује да дете може поднети тужбу ради утврђивања очинства без обзира на рок. Право детета да зна ко су му родитељи и да зна истину о свом биолошком пореклу гарантовано је и чл.64.Устава РС и одредбом чл.7.ст.1.Конвенције Уједињених нација о правима детета. Имајући у виду да се према чл.357.ст.1 одредбе Породичног закона примењују и на породичне односе који су настали до дана почетка примене овог закона, осим ако овим законом није другачије одређено, а чл.361.истог закона да ће се рокови за подизање тужби предвиђени овим законом примењивати на све случајеве у којима рокови нису истекли по одредбама овог закона, правилно је првостепени суд нашао да тужба тужиље није неблаговремена.

Обзиром да лице чије се очинство утврђује није више у животу, тужиља је правилно поднела тужбу против његових кћери, као законских наследника, сходно чл.255.ст.1 Породичног закона. За поступак у спору ради утврђивању очинства, важе заједничке одредбе као и за све поступке у вези са породичним односима, прописане у чл. 201.-208. Породичног закона. Према чл.202. истог закона, на овај поступак примењују се одредбе закона којим се уређује парнични поступак, ако овим законом није другачије одређено. Сходном применом правила о доказивању из Закона о парничном поступку и у овој врсти спора допуштена је употреба свих доказних средстава у зависности од околности конкретног случаја. Како је најпоузданија метода медицинског вештачења за утврђивање очинства испитивање ДНК узорака, то је првостепени суд правилно одредио ову врсту вештачења од стране Института за судску медицину Медицинског факултета у Б. ради утврђивања да ли је пок.Ђ. П. природни отац тужиље. Међутим, странке оваквом испитивању прилазе добровољно и суд нема могућности да их принуди да се потвргну томе. Њихово одбијање да буду подвргнуте оваквој анализи може бити само предмет слободне оцене од стране суда у складу са осталим изведеним доказима и резултатима целокупног доказног

поступка.

У конкретном случају, тужене Л. и Б. су се изричито изјасниле да не желе да се подвргну одређеном вештачењу, док је тужена Ј. одбила да се од ње узме потребан узорак ради ДНК анализе. Обзиром да су тужене неоправдано одбиле да се подвргну потребној анализи, првостепени суд је такво њихово понашање правилно ценио у склопу осталих изведених доказа.

Истражно начело прописано у чл.205.Породичног закона овлашћује суд да у овој врсти спора може утврђивати чињенице и када оне међу странкама нису спорне, а може и самостално истраживати чињенице које ниједна странка није изнела. Првостепени суд је у складу са оваквим овлашћењем покушао да обави и друге врсте медицинских вештачења, вештачење крвних група и вештачење ради утврђивања података о времену зачећа, трудноћи и порођају тужиљине мајке, за која вештачења није могла бити прибављена потребна медицинска документација, па иста нису могла бити извршена.

Код таквог стања ствари, правилно су цењени остали изведени докази, првенствено писмени, будући да је првостепени суд извршио увид у списе предмета Окружног суда у Неготину П. 145/71, у коме је вођен поступак развода брака између тужиљине мајке и сада пок.Ђ. и предмета Општинског суда у Кладову П.621/65, који је вођен ради издржавања тужиље од стране пок.Ђ. П.. Из правноснажних пресуда и писмених доказа из тих предмета првостепени суд је поуздано утврдио да је мајка тужиље била у браку са сада пок.Ђ. П., да је пре закључења брака са њим живела у ванбрачној заједници, у којој је рођена тужиља и да сада пок.Ђ. у то време ниједном својом изјавом, нити поступањем, није оспорио, нити довео у сумњу своје очинство над тада мал.тужиљом. Напротив, у предмету П.621/65 у коме се налази и извод из матичне књиге рођених за тужиљу, потврдио је тужбене наводе да је тужиља његова ћерка и да није доприносио њеном издржавању. Такође, у предмету за развод брака постоје писма која је писао родитељима и Ј. и Д., које назива ћеркама, из којих такође произилази да ниједног тренутка није изразио сумњу да је природни отац тужиље, што је првостепени суд правилно ценио. И саслушани сведок В. Н. потврдио је да је сада пок.Ђ. из брака са пок. О. имао ћерку Д., овде тужиљу, да се са њом играо у кући сада пок.Ђ. и да зна да су сада пок.Ђ. и О. једно време живели заједно, правилан је закључак да је између родитеља тужиље пре закључења брака постојала ванбрачна заједница из које је рођена тужиља.

Имајући у виду напред наведено, као и чињеницу да тужене нису искористиле своју могућност да оповргну тврдњу тужиље и саслушаног сведока, нити писмене доказе који су приложени, да је мајка тужиље била у ванбрачној заједници са пок.Ђ. пре закључења брака у којој је зачета тужиља, те да суд није могао провести доказ вештачењем путем ДНК анализе узорака узетих од тужиље и након есхумације тела сада пок.Ђ. П. у Д., због непостојања могућности да се регуларном правном процедуром достави тај материјал, применом правила о терету доказивања из чл.231.ЗПП, првостепени суд је правилно закључио да је тужиља доказала основаност тужбеног захтева а да тужене у току поступка нису пружиле ниједан доказ којим би се могло стећи супротно уверење.

Апелациони суд налази да се ни изјављеном жалбом тужених становиште првостепеног суда да је пок. Ђ. природни отац тужиље не доводи у сумњу.

Побијајући првостепену пресуду тужене у жалби неосновано истичу да првостепени суд није утврдио одлучне чињенице и то да је предметно очинство утврђено по сили закона и да га не треба потврђивати пресудом, а сходно одредбама чл. 23.Основног закона о односима родитеља и деце, који је важио у моменту рођења тужиље и закључења брака њене мајке са пок.Ђорђем. Наиме, тачно је да је наведени закон („Службени лист ФНРЈ“, 104/47 и 53/56), у чл. 23.прописивао да се ванбрачна деца могу позаконити ступањем у брак ванбрачних родитеља и та чињеница позаконјења се уписивала у МК рођених најкасније у року од 2 месеца по склапању брака. Међутим, чл.24.ст. 1. овог закона прописивао је да се оцем детета, рођеног ван брака, сматра лице које га призна за своје или чије је очинство утврђено правноснажном судском одлуком, при чему се признање може учинити пред матичарем, или у јавној исправи, или у тестаменту, а уколико се мајка не сагласи са тим признањем у року од месец дана од дана пријема обавештења, лице које је признало дете за своје може поднети тужбу суду ради утврђења да је он отац детета. Првостепени суд правилно закључује да у конкретном случају није дошло до позаконјења ванбрачног детета- тужиље, након закључења брака сада пок.О. и пок.Ђ., на начин који је прописивао закон, јер та чињеница није уписана након тога у извод из МК рођених тужиље у року од 2 месеца. Такође, правилан је закључак да се изјашњења пок. Ђ., у погледу родитељског статуса тужиље, у поступку развода брака са пок.О. и поступку издржавања тада мал. тужиље, које у својим изјавама није оспоравао, не могу уподобити признању очинства, а на основу којих би се могао

извршити упис те чињенице у МК рођених, јер оне, као такве не могу производити правно дејство без сагласности мајке са истима. Предметни записници нису садржали изричито признање, како би били достављени надлежној матичној служби, ради позивања мајке за саглашавање, па је подношење конкретне тужбе и мериторно одлучивање једина могућност тужиље за утврђење те чињенице.

Право тужиље на подношење овакве тужбе није ограничено временским роком и у складу је са њеним правом да зна ко јој је отац, па мотиви због којих тужбу није раније поднела, а на шта се тужене позивају, нису од значаја. Како се ни осталим наводима жалбе не доводи у сумњу правилност и законитост пресуде, то је жалба одбијена као неоснована а првостепена пресуда потврђена.

Одлука о парничним трошковима је такође правилна и законита, донета правилном применом чл.207. Породичног закона у вези чл.153.и 154.ЗПП, јер и по оцени овог суда разлози правичности према успеху у спору налажу да тужене накнаде трошкове тужиљи који су били нужни и потребни за вођење истог.

Захтев тужиље за накнаду трошкова поводом одговора на жалбу је одбијен као неоснован јер ти трошкови нису били потребни за вођење спора у смислу чл.154.ЗПП.

Са изложеног на основу чл.390. ЗПП одлучено је као у изреци.

АПЕЛАЦИОНИ СУД У НИШУ, дана 14.12.2017. године, Гж2 - 494/17

**Записничар,
Сања Антић Милановић**

**Председник већа-судија,
Добрила Здравковић**